

Posudek na Disertační práci

Kül-Teginův památník. Turkický kaganát a výzkum československo-mongolské expedice v Chöšöö-Cajdam 1958

Pracoviště: Univerzita Karlova v Praze, FF, Ústav pro archeologii

Autorka: Lucie Šmahelová

Autorka si klade za cíl pojmout z různých aspektů výzkum lokality v Chöšöö-Cajdam, která byla zkoumána československo-mongolskou archeologickou expedicí v roce 1958. Práce je pojata velkoryse a rozmáchně, toto pojetí však, ač by se zdálo být silnou stránkou práce, je bohužel stránkou nejslabší. Práci chybí zacílení na jeden výrazný a detailně zpracovaný problém. Namísto toho je zde překotný a po povrchu běžící exkurz do četných a rozdílných problematik. Není tedy zcela jasné, co je hlavním zaměřením práce: Jislova expedice, historie Turkického kaganátu, etnogeneze, kultura nomádů, atd. Nemyslím tím, že by se autorka těmito tématy neměla zabývat. To je naopak pro tuto práci nutné. Domnívám se ale, že chybí jedno nosné téma, které by bylo detailně zpracované a od kterého by se jako od osnova odvíjela témata další.

Absenci zaměření na jeden odborný problém zde zmiňuji zcela záměrně, neboť s nejasným vymezením hlavního tématu souvisí i absence metodologie. Autorka se při své práci dotýká řady vědních oborů, jejichž pracovní postupy nezná, čehož výsledkem jsou zavádějící, či jen nahozené závěry. Autorka sice sama mnohé své závěry popisuje jako pouhé hypotézy, avšak i ke stavbě hypotéz je třeba znát základní pracovní prostředky oborů, s nimiž se pracuje. Tyto nedostatky jsou zcela jasně vidět již v části popisující Jislovu expedici a dále v části věnované písemným památkám.

Zajímalo mne, jakým způsobem autora zpracovala historii Jislovy expedice roku 1958. V Náprstkově muzeu uchováváme rozsáhlou sbírku předmětů z Mongolska získaných zde v šedesátých letech 20. století. Z tohoto důvodu jsem pracovala s archivními materiály v archivu ministerstva zahraničí, konkrétně se spisy týkajícími se našich kulturních vztahů s MoLR. Zde jsem narazila na poměrně velký počet materiálů týkajících se Lumíra Jisla osobně, jeho expedice, jeho dalšího působení a též působení řady osob z mongolské strany, které byly v jeho věci zainteresovány. Tyto materiály byly roztroušeny mezi dalšími spisy, avšak bylo možné je celkem snadno dohledávat. Vzhledem k jejich často velmi osobní povaze by byly zajisté vhodným materiálem ke studiu průběhu Jislovy expedice. Překvapilo mne tedy, že autorka nepracovala s archivním materiálem z ministerstva zahraničí, ačkoli je badatelsky přístupný. Též je škoda, že autorka lépe nevyužila ústních pramenů, kterými by mohly být rozhovory s žijícími účastníky expedice a jejich rodinnými příslušníky. Autorka se zmiňuje, že s některými z nich hovořila (str. 14), bohužel však dále tento cenný zdroj informací nevyužila.

Autorka ve své práci uvádí překlady nápisů (Kül-Teginův nápis, nápis Tonyukukův). Vzhledem k mé původní specializaci, jíž byla čínská literatura, jsem byla zvědavá, jak autorka pracuje s analýzou psaného textu. Nápisů jsou v práci uvedeny v anglickém překladu, dlouho mi však trvalo, než jsem dohledala, odkud tyto překlady pocházejí. V případě Tonyukukova nápisu se nedomnívám, že webové stránky „Language Committee of Ministry of Culture and Information of Republic of Kazakhstan“ (str. 97) jsou v tomto případě spolehlivým

pramenem. Vzhledem k tomu, že autorka věnuje překladům těchto nápisů značný prostor v textu a zároveň na základě těchto překladů dochází k závěrům, které nekompromisně prezentuje („... texts represent the supreme form of Turkic writing...“, str. 47; „...strongly propagandistic character of most inscriptions...“, str. 48, *podržení textu mé*), očekávala bych detailní popis textů, textovou analýzu, literární rozbor textů, souhrn dosavadního bádání a edic textů, jsou-li dostupné. Prameny k nápisům jsou sice uvedeny v druhém díle práce, v překladu nálezové zprávy Lumíra Jisla (II.díl, oddíl 8.2., n.p.), zdá se však, že autorka s nimi pracovala jen omezeně.

Z absence jasně definovaného problému bohužel vyplývá absence jasného řešení. Závěr práce, který autorka předkládá v kapitole „Conclusions“ (str. 131-146) naopak další otázky spíše otevírají. Právě proto, že se jedná o poměrně rozsáhlou syntetickou práci, očekávala bych v závěru jasné a přesné zhodnocení tématu.

Nejasné vymezení hlavního tématu a metodologické nedostatky považuji za zásadní problém práce. Přesto však oceňuji množství materiálu z různých oborů, které autorka shromáždila, stejně tak jako pokus o multidisciplinární syntetickou práci.

Tuto práci proto doporučuji k obhajobě.

Posudek zpracovala:

v.r.

Mgr. Bc. Helena Heroldová, Ph.D.

kurátorka čínské a lamaistické sbírky

Národní muzeum-Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

28.5.2014